

14. Edice písemností církevních institucí

Liber ordinationum cleri

O každém stupni svěcení získával klerik písemné potvrzení, formátu. Heslovitý zápis byl proveden do matriky svěcenců. V pražské arcidiecézi se dochovala se jediná matrika svěcenců.

- *Liber ordinationum cleri 1395-1416*, ed. A. Podlaha, Praha 1910-1922

Libri confirmationum

Formáta o kněžském svěcení nestačila ke jmenování oltářníkem nebo farářem. K tomu zapotřebí ještě prezentace patrona kostela, který mohl klerika prezentovat ústně, ale obvyklejší byla písemná forma. Formátou a prezentací se uchazeč o beneficium prokázal generálním vikářům, kteří ho jmenovali farářem či správcem kaple nebo oltářníkem a vydali mu o tom konfirmační listinu. Po příslušné ceremonii (veřejné prohlášení v místě, jehož se to týkalo) se stal vykonavatelem všech duchovních povinností a uživatelem důchodů. Od roku 1354 byla v pražské arcidiecézi potvrzení duchovních k úřadům zapisována při úřadu generálních vikářů do konfirmačních knih, do r. 1436 se dochovala celkem úplná řada těchto knih.

- *Libri confirmationum ad beneficia ecclesiastica Pragensem per archidioecesim I-X* (vydáno v 8 svazcích), edd. František Antonín Tingl – Josef Emler, Praha 1867-1889.

I/1 1354-1362, ed. František Antonín Tingl, Praha 1867

I/2 1363-1369, ed. Josef Emler, Praha 1874

II 1369-1373, ed. František Antonín Tingl, Praha 1868

III-IV 1373-1390, ed. Josef Emler, Praha 1879

V/1-3, 1390, 1391-92, 1393-99, ed. František Antonín Tingl, Praha 1865-1866

VI 1399-1410, ed. Josef Emler, Praha 1883

VII 1410-1419, ed. Josef Emler, Praha 1886

VIII-X 1421-1436, ed. Josef Emler Praha 1889

Libri erectionum

Od 2. poloviny 14. století se množily dary kostelům na zvýšení lesku bohoslužeb či zádušní účely. Obdarování byla evidována v arcibiskupské kanceláři, kam se musel příslušný klerik dostavit s listinou donátora. Donaci potvrdil generální vikář, nechal ji zapsat do erekčních knih. Erekční knihy (LE) se začaly vést v kanceláři pražských arcibiskupů r. 1358, ale mnozí si do nich nechali zapsat i písemnosti starší. Svou funkcí mohou být srovnávány se zemskými deskami.

- *Libri erectionum archidioecesis Pragensis saeculo XIV et XV*
1 1358-1376, ed. Klement Borový, Praha 1875
2 1375-1388, ed. Klement Borový, Praha 1878
3 1385-1390, ed. Klement Borový, Praha 1879

- 4 1390-1397, ed. Klement Borový, Praha 1883
- 5 1398-1407, ed. Klement Borový, Praha 1889
- 6 1397-1405, ed. Antonín Podlaha, Praha 1927
- 7 1406-1408, z pozůstalosti Josefa Pelikána ed. Hana Pátková, Praha 2002

Soudní akta

Spory o beneficia, neodváděné desátky, mezi patronem a farářem či mezi dvěma uchazeči o beneficia se řešily soudně a zapisovaly se do akt.

- *Soudní akta konsistoře pražské. Acta judiciaria consistorii Pragensis*
 - 1 1373-1379, ed. Ferdinand Tadra, Praha 1893 (Historický archiv 1)
 - 2 1380-1387, ed. Ferdinand Tadra, Praha 1893 (Historický archiv 2)
 - 3 1392-93, 1396-1398, ed. Ferdinand Tadra, Praha 1896 (Historický archiv 8)
 - 4 1401-1404, ed. Ferdinand Tadra, Praha 1898 (Historický archiv 11)
 - 5 1406-1407, ed. Ferdinand Tadra, Praha 1899 (Historický archiv 15)
 - 6 1407-1408, ed. Ferdinand Tadra, Praha 1900 (Historický archiv 18)
 - 7 1421-1424 + additamenta, ed. Ferdinand Tadra, Praha 1901 (Historický archiv 21)

Synodální statuta

Klerikové měli za povinnost účastnit se synod, nebo si alespoň opatřit opis statutu vzešlého ze synody. V biskupské kanceláři byly vedeny i knihy statut.

Praha:

- Jaroslav V. Polc – Zdeňka Hledíková: *Pražské synody a koncily předhusitské doby*, Praha 2002

Olomouc:

- Pavel Krafl: *Synody a statuta olomoucké diecéze období středověku*, Praha 2003

Husitské synody:

- Zdeněk Nejedlý: *Prameny k synodám strany pražské a tábořské v letech 1441-1444*, Praha 1900

Poznámka

Vzhledem k množství a různorodosti městských knih tato kapitola není předmětem zkoušení. Pro zájemce upozorňuji na práci, která podává nejnovější přehled edicí městských knih.

- Ludmila Sulitková: *Vývoj městských knih v Brně ve středověku*, Praha 2004 (edice městských knih jsou zachyceny na s. 206-215)